

Există câteva mituri și teorii greșite privind rezultatul alegerilor europene de săptămâna trecută. E important să învățăm lecțiile corecte din acest scrutin, spune **Alina Mungiu Pippidi**

ALEGERILE EUROPENE:

Cum se explică rezultatele

De ce a votat Europa cu dreapta?

De ce s-a prezentat atât de puțină lume la urne?

Sunt cetățenii din statele nou-membre europeni mai răi, doar pentru că nu votează pentru Parlamentul European?

Este aceasta o nouă dovadă de deficit democratic și, ca atare, un pas pe calea către sfârșitul UE?

1. De ce a votat Europa cu dreapta?

Cauzele deplasării către dreapta a opțiunilor de vot pe continent nu au de-a face cu UE ca atare, ci cu statele membre luate fiecare în parte.

Alegerile europene funcționează ca un campionat continental de fotbal în care meciurile se dispută de-a lungul anului în fiecare țară, în ligi naționale, iar la sfârșit se însumează toate rezultatele. Așa că explicația structurii pe familii de partide rezultată din scrutinul din 4-7 iunie ține de o agregare a 27 de explicații diferite, nu de un singur factor cuprinzător, cum ar fi sfârșitul capitalismului sau deficitul democratic al UE.

În Marea Britanie, laburiștii au pierdut datorită lipsei de responsivitate și performanță manifestate pe plan

intern. Sarkozy a câștigat din cauza extraordinarei fragmentări a adversarilor săi – altminteri, stânga franceză a adunat mai multe voturi decât UMP. Opoziția din Ungaria era învingătoare clară de ceva vreme, din motive pur interne. A căuta explicația unică pentru victoria drepte pe continent nu e doar reduționist, ci de-a dreptul greșit.

2. De ce s-a prezentat atât de puțină lume la vot?

Prezența la urne n-a înregistrat un picaj dramatic, cum crează impresia unele comentarii, fiind doar cu 2% mai mică decât ultima oară. Această idee va fi desigur exploatată de euro-sceptici, care deja susțin că instituțiile UE n-au legitimitate. Dar în realitate, a căuta cine știe ce teorii grandioase pentru a explica o variație de 2% e o pierdere de vreme. Chiar și numai factorii meteo (de exemplu, soare în ziua votului) pot produce uneori asemenea efecte.

3. Sunt cetățenii din statele nou-membre europeni mai răi, doar pentru că nu votează pentru Parlamentul European?

Unul din cei mai puternici determinanți ai comportamentului electoral în noile democrații este așa-numita "competență subiectivă": votez doar dacă simt că știu suficient de multe despre candidați și platformelelor încât să-mi pot forma niște preferințe.

Prezența scăzută la urne în țările nou-membre ale UE este determinată de doi factori. Primul este tocmai această competență subiectivă scăzută: oamenii simt că nu prea au habar ce este cu aceste alegeri și cum îi vor afecta ele, iar ca atare adoptă soluția comodă de nu vota deloc. Al doilea factor îl constituie nemulțumirea față de elita politică națională, care poate fi astfel penalizată fără mari consecințe pe plan european și mai bine decât în alegerile naționale (unde, de exemplu,

dacă prezența la urne ar fi foarte scăzută, ar lăsa țara pe mâna stângii succesoare a fostului partid comunist).

Cetățenii est-europeni n-au așadar nimic împotriva Europei unite ca atare, dovadă pentru asta fiind faptul că Parlamentul European stă mai bine în topul încrederii decât parlamentele naționale, percepute drept corupte. Țările cu prezențe scăzute la urne, ca Slovacia sau România, sunt cele în care alegătorii sunt extrem de nemulțumiți de clasa lor politică și vor să dea astfel un semnal. În concluzie, noile state membre din Est se abțin de la votul european din cu totul alte motive decât euro-scepticismul de tip vestic.

4. Sunt rezultatele o nouă dovadă de deficit democratic și, ca atare, un pas pe calea către sfârșitul UE?

Uniunea Europeană trebuie să iasă din zodia analizelor cantitative în care măsurăm tot timpul "mai multă" versus "mai puțină" uniune, ceea ce ne conduce automat la dramatizarea rezultatelor. UE trebuie să învețe să se acomodeze cu schimbările spectaculoase ale contemporaneității. O Uniune diferită nu e neapărat una mai rea. Viziunea "mai mult sau mai puțin" este una care se raportează mereu la proiectul inițial, deci e ușor depășită într-o lume care se modifică rapid. Cei care gândesc în acești termeni pot fi pro-europeni convinși, dar sunt fără să vrea și cei mai periculoși sabotori ai Uniunii.

Da, liderul conservator britanic David Cameron și oamenii săi vor constitui un nou grup parlamentar anti-Lisabona. Dar în același timp grupul euro-sceptic deja existent (Independență și Democrație), care înainte avea 24 de membri, pierde locuri și scade probabil la 15-19 membri.

Dacă UE nu va putea merge pe calea

trasată de Tratatul de la Lisabona, se va dezvolta mai departe pe alte căi, diferite. Prima condiție este să încetăm noi înșine, europenii, să mai dăm restului lumii semnale că Uniunea se destramă dacă nu va adopta Tratatul de la Lisabona.

Uniunea nu se va destrăma. Am gestionat foarte bine criza din Georgia fără acest Tratat. De asemenea, nu ne-ar fi ajutat cu nimic în privința crizei globale, dacă l-am fi avut. Dimpotrivă: instituția europeană care s-ar dovedi astăzi cea mai utilă și relevantă – un reglementator la nivel comunitar al băncilor multinaționale, care funcționează acum într-o zonă juridico-instituțională incertă – nici măcar nu este prevăzută în Tratat, pentru că nimeni acum un an și ceva nu-și imagina natura și amploarea crizei.

O Uniune Europeană puternică este una care se adaptează din mers la realități și își folosește eficient energiile, nu pierde vremea plângând vechi proiecte nefezabile. Posibilitatea unor astfel de ajustări rapide și *leadership-ul* puternic în vremuri de cumpănă țin de politicienii naționali, deci vor veni din partea Consiliului Uniunii, deci ca atare nu sunt deloc afectate de rezultatele recentelor alegeri pentru Parlament.

Alina Mungiu-Pippidi (pippidi@hertie-school.org), expert în sondaje, este profesoară de Studii Democratice la Hertie School of Governance, Berlin, și președintă a SAR.

Romanian Academic Society (SAR)
61 Eminescu, Bucharest 2
tel/fax (4021) 211 1477
office@sar.org.ro
www.sar.org.ro